

Міністерство освіти і науки України
ВСП « Ковельський промислово-економічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ І УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для здобувачів
освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
денної форми здобуття освіти

Ковель, 2025

УДК 657.3 (07)

Б – 94

Бухгалтерський і управлінський облік [Текст]: методичні вказівки до практичних занять для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 073 Менеджмент денної форми здобуття освіти / уклад. Альона Дацюк – Ковель: ВСП «КПЕФК ЛНТУ», 2025. – 36с.

Видання містить перелік практичних занять, завдання та список рекомендованої літератури.

Призначене для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 071 Облік і оподаткування денної форми здобуття освіти

Зміст

Вступ	4
Практичне заняття №1. Бухгалтерський баланс	5
Практичне заняття №2. Відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку	6
Практичне заняття №3. Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку з балансом	7
Практичне заняття №4. Складання оборотної відомості	8
Практичне заняття №5. Відображення в обліку процесу постачання	9
Практичне заняття №6. Відображення в обліку процесу виробництва	10
Практичне заняття №7. Заповнення типових форм первинних бухгалтерських документів.....	11
Практичне заняття №8. Групування витрат.....	12
Практичне заняття №9. Групування витрат, що формують собівартість продукції	14
Практичне заняття №10. Розподіл витрат та розрахунок собівартості продукції	15
Практичне заняття №11. Облік вибуття запасів при різних методах оцінки	17
Практичне заняття №12. Нарахування заробітної плати	18
Практичне заняття №13. Розрахунок податків та зборів	20
Практичне заняття №14. Звіт про фінансові результати за системою калькулювання повних витрат.....	20
Практичне заняття №15. Звіт про фінансові результати за системою калькулювання змінних витрат	22
Практичне заняття №16. Розрахунок точки беззитковості	23
Практичне заняття №17. Прийняття управлінських рішень	25
Практичне заняття №18. Складання операційних бюджетів	27
Практичне заняття №19. Складання гнучких бюджетів	29
Список рекомендованої літератури	31

Вступ

Процес управління передбачає своєчасне отримання менеджерами достовірної інформації, необхідної для ухвалення оптимальних рішень. Формування та надання такої інформації є головним завданням управлінського обліку.

Облікове забезпечення господарської діяльності розглядається як невід'ємна складова оперативного та стратегічного управління підприємств, важлива передумова їх ефективного господарювання.

Метою вивчення освітнього компонента «Бухгалтерський і управлінський облік» є формування теоретичних знань і практичних навичок ведення бухгалтерського та управлінського обліку в Україні.

Основними завданнями є набуття знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку, відображення господарських операцій у системі рахунків, їх документального оформлення, заповнення облікових регістрів та складання звітності. Вивчення принципів і методів управлінського обліку, його місця і ролі в управлінні діяльністю підприємства; засвоєння методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг; ознайомлення з моделями прийняття управлінських рішень на основі аналізу релевантності інформації, особливостями бюджетування і контролю витрат, доходів і фінансових результатів; вивчення особливостей організації обліку за центрами відповідальності; ознайомлення з особливостями стратегічного управлінського обліку.

Поряд з теоретичним вивченням матеріалу важливим є процес практичного закріплення одержаних знань. Практичні завдання спрямовані на вирішення завдань підготовки висококваліфікованих фахівців з ведення обліку.

Запропоновані завдання направлені на формування практичних навиків роботи, сприяють закріпленню теоретичних знань та розвитку професійної компетентності.

Дане методичне видання розроблено з метою закріплення теоретичних знань здобувачів освіти з Бухгалтерського і управлінського обліку та практичної підготовки майбутніх фахівців.

Практичне заняття № 1

Тема. Бухгалтерський баланс

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок зі складання бухгалтерського балансу.

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття бухгалтерського балансу, його призначення.
2. Будова бухгалтерського балансу.
3. Балансове рівняння.
4. Розділи активу балансу та їх характеристика.
5. Розділи пасиву балансу та їх характеристика.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі нижченаведених даних про склад майна підприємства (табл. 1.1) скласти бухгалтерський баланс за звітний період.

Таблиця 1.1

Склад майна підприємства станом на 30.09.20__ р.

№ з/п	Господарські засоби підприємства та джерела їх формування	Сума, грн.
1	2	3
1.	Будинки	1965600,00
2.	Знос основних засобів	(488500,00)
3.	Проточні зобов'язання з за розрахунками з оплати праці	79200,00
4.	Резервний капітал	45700,00
5.	Транспортні засоби	510300,00
6.	Короткострокові кредити банку	100000,00
7.	Додатковий капітал	17600,00
8.	Незавершене виробництво	15700,00
9.	Довгострокові фінансові інвестиції	40000,00
10.	Кошти в касі	1800,00
11.	Поточна дебіторська заборгованість покупців	66100,00
12.	Кредиторська заборгованість перед постачальниками	849200,00
13.	Прибутки	1997060,00

1	2	3
14.	Виробничі запаси	108700,00
15.	Машини та обладнання	795800,00
16.	Статутний капітал	200400,00
17.	Кошти на рахунку в банку	283000,00
18.	Проточні зобов'язання з за розрахунками з бюджетом	94800,00
19.	Готова продукція	84900,00
20.	Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами	560,00

Завдання 2. Сформулювати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 2

Тема. Відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок зі складання бухгалтерських проводок.

Обговорення теоретичних питань:

1. Подвійний запис.
2. Кореспонденція рахунків.
3. Бухгалтерська проводка та порядок її складання.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі господарських операцій, що відбулися на підприємстві (табл. 2.1), скласти бухгалтерські проводки.

Таблиця 2.1

Господарські операції підприємства за жовтень 20__ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	2	3
1.	В касу підприємства з поточного рахунку одержано готівку	3000,00
2.	Від постачальника одержано виробничі запаси	60000,00
3.	На виробництво продукції зі складу видано запаси	13000,00
4.	З каси виплачено заробітну плату	12000,00
5.	Частину прибутку використано на збільшення резервного капіталу	20000,00
6.	З рахунку в банку сплачено кошти постачальнику	15000,00
7.	З виробництва на склад надійшла готова продукція	20000,00
8.	На рахунок в банку одержано короткострокову позику	50000,00
9.	З каси виплачено кошти підзвітній особі	400,00
10.	З рахунку в банку сплачено податок на прибуток	19000,00

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 3

Тема. Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку з балансом

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок з відображення господарських операцій на рахунках обліку.

Обговорення теоретичних питань:

1. Будова рахунків.
2. Порядок відображення інформації та розрахунок кінцевого залишку за активними рахунками.
3. Порядок відображення інформації та розрахунок кінцевого залишку за пасивними рахунками.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних бухгалтерського балансу (практичне заняття №1) відкрити рахунки синтетичного обліку.

Завдання 2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції, що відбулися на підприємстві (практичне заняття №2).

Завдання 3. Вирахувати обороти за дебетом і кредитом рахунків.

Завдання 4. Вирахувати кінцеве сальдо за рахунками бухгалтерського обліку.

Завдання 5. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 4

Тема. Складання оборотної відомості

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок зі складання оборотної відомості.

Обговорення теоретичних питань:

1. Суть та види оборотних відомостей.
2. Порядок складання оборотної відомості за синтетичними рахунками.
3. Призначення оборотних відомостей.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних синтетичних рахунків (практичне заняття №3) скласти оборотну відомість.

Завдання 2. Скласти баланс на кінець звітного періоду.

Завдання 3. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 5

Тема. Відображення в обліку процесу постачання

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок відображення в обліку операцій з придбання матеріальних цінностей.

Обговорення теоретичних питань:

1. Призначення процесу постачання.
2. Первісна вартість придбаних матеріальних цінностей.
3. Облік процесу постачання.

Завдання до виконання:

Завдання 1. Відобразити в обліку господарські операції, що відбулися на підприємстві (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Господарські операції підприємства за жовтень 20__ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1.	Від постачальника одержано матеріали в кількості 1000 шт. за ціною 150 грн.	
2.	Акцептовано рахунок за перевезення матеріалів	1500,00
3.	Нараховано заробітну плату робітникам за розвантаження матеріалів	1000,00
4.	З поточного рахунку в банку сплачено кошти постачальнику за одержані матеріали	
5.	З каси виплачено заробітну плату робітникам за розвантаження матеріалів	770,00

Завдання 2. Вирахувати первісну вартість придбаних запасів.

Завдання 3. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 6

Тема. Відображення в обліку процесу виробництва

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок відображення в обліку операцій процесу виробництва.

Обговорення теоретичних питань:

1. Призначення процесу виробництва.
2. Собівартість виготовленої продукції (робіт, послуг).
3. Облік процесу виробництва.

Завдання до виконання:

Завдання 1. Відобразити в обліку господарські операції, що відбулися на підприємстві (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Господарські операції підприємства за жовтень 20__ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1.	Зі складу у виробництво видано матеріали	70 000,00
2.	Зі складу у виробництво видано запасні частини	2 400,00
3.	Нараховано заробітну плату основним робітникам за виготовлення продукції	100 000,00
4.	Нараховано премію робітникам	40 000,00
5.	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу	150 000,00
6.	Нараховано амортизацію на основні засоби, що використовуються в процесі виготовлення продукції	58 000,00
7.	З виробництва на склад надійшла готова продукція	

Завдання 2. Вирахувати собівартість виготовленої продукції.

Завдання 3. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 7

Тема. Заповнення типових форм первинних бухгалтерських документів

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо складання типових форм первинних бухгалтерських документів.

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття та реквізити первинних документів.
2. Перевірка та опрацювання первинних документів.
3. Документообіг.

Завдання до виконання:

Завдання 1. Заповнити прибуткові касові ордери.

1. 19.10.20__ р. в касу ВАТ «Форум» оприбутковано невикористані кошти в розмірі 164,32 грн., видані під звіт на господарські потреби Марчуку Олегу Васильовичу.
2. 19.10.20__ р. в касу ВАТ «Форум» Гнатюк Надією Олександрівною внесено грошові кошти в сумі 550,40 грн. в рахунок відшкодування матеріального збитку.

***Примітка.** В журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів ВАТ «Форум» останній запис за № 106.*

Завдання 2. Заповнити видаткові касові ордери.

1. 19.10.20__ р. з каси ВАТ «Форум» видано грошові кошти в сумі 536,00 грн. Гнатюку Олегу Петровичу під звіт на відрядження.

2. 19.10.20__ р. з каси ВАТ «Форум» видано премію за лютий місяць Мартинюк Ользі Петрівні в розмірі 1500,00 грн.

***Примітка.** В журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів ВАТ «Форум» останній запис значиться під № 254.*

Завдання 3. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 8

Тема. Групування витрат

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо групування витрат за різними ознаками для цілей управлінського обліку.

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття витрат.
2. Ознаки поділу витрат для потреб управлінського обліку.
3. Класифікація витрат для оцінки запасів.
4. Групування витрат для прийняття рішень.
5. Класифікація витрат для контролю.

Завдання до виконання:

Завдання 1. За даними, наведеними в таблиці 8.1, здійснити класифікацію витрат за наступними ознаками:

- 1) за належністю до собівартості продукції (витрати на продукцію, витрати періоду);
- 2) за способом віднесення на собівартість продукції (прямі та непрямі);
- 3) за характером зміни витрат залежно від зміни фактора витрат (змінні і постійні).

Витрати виробничого підприємства

№ з/ п	Витрати	Класифікаційні групи					
		Витра- ти на продук- цію	Витра- ти періоду	Прямі	Непря- мі	Пос- тійні	Змінні
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Витрати основних матеріалів						
2	Відрядна заробітна плата робітників						
3	Заробітна плата загальновиробничого персоналу						
4	Витрати на опалення цеху						
5	Амортизація виробничого обладнання						
6	Витрати комплектуючих виробів в процесі виробництва						
7	Витрати на рекламу						
8	Заробітна плата адмінперсоналу						
9	Заробітна плата менеджерів з продажу						
10	Витрати електроенергії для роботи виробничого обладнання						
11	Оренда офісу						
12	Відрахування на соціальні заходи (нарахування єдиного соціального внеску за заробітну плату основних робітників)						

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 9

Тема. Групування витрат, що формують собівартість продукції

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо групування витрат, які формують собівартість продукції (робіт, послуг).

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття собівартості.
2. Види собівартості.
3. Склад собівартості продукції.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі господарських операцій, що відбулися на підприємстві (табл. 9.1), згрупувати витрати, що формують собівартість продукції за такими елементами:

- 1) прямі матеріальні витрати;
- 2) прямі витрати на оплату праці;
- 3) інші прямі витрати;
- 4) загальновиробничі витрати.

Таблиця 9.1

Господарські операції підприємства за жовтень 20__ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	2	3
1.	Використано сировину на виробництво продукції	90 000,00
2.	Нараховано заробітну плату адмінперсоналу підприємства	100 000,00
3.	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату адмінперсоналу	22 000,00
4.	Нараховані заробітну плату майстрам виробничого цеху	99 000,00
5.	Нараховано амортизацію на автомобіль керівника	55 000,00
6.	Використано паливо в процесі виробництва продукції	45 000,00
7.	Нараховано премію основним робітникам	100 000,00

1	2	3
8.	Нараховано премію менеджерам	60 000,00
9.	Використано запасні частини на ремонт основних засобів виробничого призначення	1 200,00
10.	Нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва	200 000,00
11.	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату основних робітників	44 000,00
12.	Використано куповані у постачальника напівфабрикати на виробництво продукції	110 000,00
13.	Акцептовано рахунок за водопостачання виробничого цеху	54 000,00
14.	Нараховано амортизацію на основні засоби виробничого призначення	74 000,00
15.	Використано комплектуючі матеріали в процесі виробництва продукції	80 000,00
16.	Нараховано премію працівникам збуту	84 000,00
17.	Спожито електроенергії в процесі роботи виробничого цеху	102 000,00
18.	Використано матеріали на виробництво продукції	105 000,00
19.	Використано малоцінні та швидкозношувані предмети на поточний ремонт основних засобів виробничого призначення	6 900,00
20.	Нараховано відпускні основним робітникам	35 000,00

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 10

Тема. Розподіл витрат та розрахунок собівартості продукції

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо розподілу непрямих витрат та розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг).

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття непрямих загальновиробничих витрат.
2. Склад загальновиробничих витрат.
3. Розподіл загальновиробничих витрат

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних, наведених нижче, розподілити фактичні постійні загальновиробничі витрати.

Підприємством встановлена нормативна потужність – 50000 одиниць продукції. Загальновиробничі витрати за нормативної потужності – 20000 грн., з них: постійні – 5000 грн.

Фактична потужність підприємства – 42000 одиниць продукції. Загальновиробничі витрати за фактичної потужності становлять 18000 грн., з них: змінні – 12000 грн.

Завдання 2. На основі даних, наведених в таблиці 10.1, розподілити загальновиробничі витрати (розраховані в завданні 1) між різними видами виготовленої продукції на підприємстві.

Таблиця 10.1

Склад прямих витрат на виробництво продукції

Вид продукції	Прямі витрати, грн.		
	Матеріальні витрати	Оплата праці	Інші прямі витрати
Продукція А	27 000,00	50 000,00	12 000,00
Продукція Б	65 000,00	12 000,00	3 000,00

***Примітка.** База розподілу загальновиробничих витрат – заробітна плата основних робітників*

Завдання 3. Використовуючи дані завдання 2 та інформацію про залишки незавершеного виробництва, розрахувати фактичну собівартість виготовленої продукції.

Продукція А

залишки незавершеного виробництва на початок періоду – 12 800 грн.;
залишки незавершеного виробництва на кінець періоду – 18 400 грн.

Продукція Б

залишки незавершеного виробництва на початок періоду – 9 200 грн.;
залишки незавершеного виробництва на кінець періоду – 7 800 грн.

Завдання 4. Сформулювати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 11

Тема. Облік вибуття запасів при різних методах оцінки

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок визначення собівартості витрачених запасів при різних методах оцінки.

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття та облік виробничих запасів.
2. Методи оцінки вибуття запасів та їх характеристика.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі нижченаведених даних визначити собівартість витрачених запасів та їх залишок на кінець місяця, якщо в Наказі про облікову політику підприємства для оцінки вибуття фарби зазначено метод FIFO; для цементу - метод середньозваженої собівартості.

Залишок запасів на складі підприємства характеризується наступними даними (табл.11.1)

Таблиця 11.1

Залишок виробничих запасів на складі

Вид запасів	Кількість, кг	Вартість, грн.
Фарба	50	5000,00
Цемент	250	1300,00

Протягом місяця від постачальника надійшло (табл.11.2):

Таблиця 11.2

Дані про надходження виробничих запасів

Дата	Вид запасів			
	Фарба		Цемент	
	Кількість, кг	Ціна, грн./кг	Кількість, кг	Ціна, грн./кг
01.10			20	7,00
04.10	30	110		
11.10			50	8,40
17.10	60	125		
22.10			45	9,25
25.10	20	130		

Протягом місяця у виробництво відпущено (табл.11.3):

Таблиця 11.3

Дані про використання виробничих запасів

Дата	Вид запасів	
	Фарба, кг	Цемент, кг
06.10	60	
09.10		80
16.10		100
20.10	10	
27.10		120
29.10	75	

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.**Практичне заняття № 12****Тема. Нарахування заробітної плати****Мета:** Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо нарахування заробітної плати.**Обговорення теоретичних питань:**

1. Форми оплати праці.
2. Порядок нарахування заробітної плати при погодинній та відрядній формах оплати праці.
3. Порядок нарахування та облік відпускних.
4. Порядок нарахування та облік допомоги з тимчасової втрати працездатності.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі нижченаведених даних (табл. 12.1) розрахувати заробіток працівників за звітний місяць: нарахувати заробітну плату, відпускні та допомогу з тимчасової втрати працездатності.

Таблиця 12.1

Вихідні дані для проведення розрахунків з працівниками

ПІБ Посада працівника	Місячний посадовий оклад, грн.	Заробіток працівника за 12 місяців перед наданням відпустки / настанням страхового випадку, грн.	Додаткова інформація	Страховий стаж пра- цівника, роки
Бірук О.Н. директор	15 000,00	172 000,00	Період відпустки 02.10 –12.10 Період хвороби 20.10 –24.10	20
Оліщук К.А. менеджер	12 000,00	130 000,00	Період відпустки 19.10 –30.10	5,4
Бойчук Р.П. бухгалтер	10 000,00	110 000,00	Інвалід ІІІ групи	1,1
Кравчук В.І. продавець	9 000,00	100 000,00	Період хвороби 05.10 –10.10	4,8

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 13

Тема. Розрахунок податків і зборів

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо проведення утримань податків і зборів з нарахованого доходу працівників та нарахування єдиного соціального внеску.

Обговорення теоретичних питань:

1. Утримання з нарахованого доходу працівника.
2. Порядок розрахунку та ставка податку на доходи фізичних осіб.
3. Ставка військового збору.
4. База нарахування єдиного соціального внеску.
5. Ставки нарахування єдиного соціального внеску.

Завдання до виконання:

Завдання 1. Провести утримання обов'язкових податків та зборів з нарахованого доходу працівників (практичне заняття №12) та розрахувати суму до видачі.

Завдання 2. Нарахувати єдиний соціальний внесок на заробітну плату працівників (практичне заняття №12).

Завдання 3. Сформулювати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 14

Тема. Звіт про фінансові результати за системою калькулювання повних витрат

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок зі складання звіту про фінансові результати за системою калькулювання повних витрат.

Обговорення теоретичних питань:

1. Змінні та постійні витрати.
2. Система обліку і калькулювання повних витрат.
3. Склад повної собівартості продукції.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних, наведених в табл. 14.1–14.2, скласти звіт про фінансові результати за системою калькулювання повних витрат.

Таблиця 14.1

Дані щодо виробництва та реалізації продукції

Показник	Сума, грн.
Змінні виробничі витрати на одиницю продукції	12,00
Постійні виробничі витрати	800,00
Постійні операційні (невиробничі) витрати	400,00
Ціна одиниці продукції	30,00

Таблиця 14.2

Дані про обсяги виробництва та реалізації продукції

Показники	I квартал
Обсяг виробництва продукції, од.	100
Обсяг реалізації продукції, од.	100
Нормальна потужність виробництва продукції за квартал (для розподілу постійних витрат) – 100 одиниць	

Результати розрахунків відобразити на наведеною формою в таблиці 14.3.

Таблиця 14.3

Звіт про фінансові результати за системою калькулювання повних витрат

Показники	I квартал
1	2
Дохід від реалізації продукції, грн.	
Собівартість одиниці продукції, грн.	
Собівартість виготовленої продукції, грн.	
Собівартість реалізованої продукції, грн.	
Валовий прибуток, грн.	

1	2
Операційні витрати, грн.	
Операційний прибуток, грн.	

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 15

Тема. Звіт про фінансові результати за системою калькулювання змінних витрат

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок зі складання звіту про фінансові результати за системою калькулювання змінних витрат.

Обговорення теоретичних питань:

1. Змінні та постійні витрати.
2. Система обліку і калькулювання змінних витрат.
3. Маржинальний дохід.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних, наведених в табл. 15.1–15.2, скласти звіт про фінансові результати за системою калькулювання змінних витрат.

Таблиця 15.1

Дані щодо виробництва та реалізації продукції

Показник	Сума, грн.
1	2
Змінні виробничі витрати на одиницю продукції	12,00
Постійні виробничі витрати	800,00
Постійні операційні (невиробничі) витрати	400,00
Ціна одиниці продукції	30,00

Таблиця 15.2

Дані про обсяги виробництва та реалізації продукції

Показники	I квартал
1	2
Обсяг виробництва продукції, од.	100
Обсяг реалізації продукції, од.	100
Нормальна потужність виробництва продукції за квартал (для розподілу постійних витрат) – 100 одиниць	

Результати розрахунків відобразити на наведеною формою в таблиці 15.3.

Таблиця 15.3

Звіт про фінансові результати за системою калькулювання змінних витрат

Показники	I квартал
1	2
Дохід від реалізації продукції, грн.	
Собівартість одиниці продукції, грн.	
Собівартість виготовленої продукції, грн.	
Собівартість реалізованої продукції за змінними витратами, грн.	
Маржинальний дохід, грн.	
Постійні виробничі накладні витрати, грн.	
Операційні витрати, грн.	
Операційний прибуток, грн.	

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 16

Тема. Розрахунок точки беззбитковості

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо розрахунку точки беззбитковості.

Обговорення теоретичних питань:

1. Сутність та методи аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.
2. Точка беззбитковості.
3. Визначення точки беззбитковості за допомогою рівнянь.
4. Маржинальний метод визначення точки беззбитковості.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних, наведених в таблиці 16.1, визначити, скільки продукції має виготовляти і продавати підприємство, щоб досягти точки беззбитковості.

Таблиця 16.1

Показники господарської діяльності підприємства за обсягу виробництва і реалізації продукції – 1500 одиниць

Показники	Сума, грн.
1	2
Змінні витрати на виготовлення одиниці продукції	10
Постійні витрати підприємства	20000
Ціна реалізації одиниці продукції	30

Результати розрахунків відобразити на наведеною формою в таблиці 16.2.

Таблиця 16.2

Показники господарської діяльності підприємства

Показники	Розрахунок
1	2
Дохід від реалізації продукції, грн.	
Маржинальний дохід, грн.	
Коефіцієнт маржинального доходу	
Дохід підприємства в точці беззбитковості, грн.	
Обсяг виробництва і реалізації продукції в точці беззбитковості, одиниць	

Завдання 2. Сформулювати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 17

Тема. Прийняття управлінських рішень

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо аналізу інформації у процесі прийняття управлінських рішень.

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття та види управлінських рішень.
2. Процес прийняття управлінського рішення.
3. Види операційних управлінських рішень.
4. Аналіз інформації у процесі прийняття управлінських рішень.

Завдання до виконання:

Завдання 1. Прийняти та обґрунтувати управлінське рішення.

Підприємство «Біт», яке виготовляє комп'ютерну техніку, має недозавантажені виробничі потужності. Магазин «Комп'ютерний світ» має намір закупити у підприємства 100 комп'ютерів за ціною 15 500 грн. за одиницю, хоча звичайна ціна їх реалізації – 18 000 грн.

Калькуляція витрат на виготовлення комп'ютерів наведена в таблиці 17.1

Таблиця 17.1

Калькуляція витрат на виготовлення комп'ютерів

№ з/п	Статті витрат	Витрати на одиницю, грн.	Витрати на партію комп'ютерів (100 од.), грн.
1.	Прямі матеріальні витрати	7 800,00	780 000,00
2.	Прямі витрати на оплату праці	4 500,00	450 000,00
3.	Загальновиробничі витрати (із них 45% - постійні витрати)	2 600,00	260 000,00
4.	Разом виробнича собівартість	?	?
5.	Адміністративні витрати і витрати на збут (із них 65% - постійні витрати)	1 300,00	130 000,00
6.	Разом виробничих і операційних витрат	?	?

Чи повинні менеджери підприємства «Біт» прийняти спеціальне замовлення магазину «Комп'ютерний світ», чи відмовитися від такої пропозиції?

Завдання 2. Прийняти та обґрунтувати управлінське рішення.

Підприємство «Туфелька» виготовляє жіноче взуття. На основі фактичних статистичних даних за попередні звітні періоди менеджери фірми встановили залежність між цінною однієї пари взуття, обсягом реалізації і загальними виробничими витратами підприємства на його виготовлення (табл. 17.2)

Таблиця 17.2

Вихідні дані про виробничі витрати, обсяги та ціни продажу жіночого взуття підприємства «Туфелька»

Ціна продажу, грн. за одну пару взуття	Обсяг продажу, пар взуття	Загальні виробничі витрати, грн.
1200,00	30	27100,00
1150,00	32	27640,00
1100,00	34	27980,00
1020,00	36	27420,00
960,00	38	27240,00
920,00	40	27040,00
850,00	42	26940,00

Визначити оптимальну ціну реалізації однієї пари взуття. Результати розрахунків відобразити за наведеною формою в таблиці 17.3.

Таблиця 17.3

Визначення оптимальної ціни продажу жіночого взуття підприємства

Вихідні дані			Розрахункові дані	
Ціна продажу, грн. за одну пару взуття	Обсяг продажу, пар взуття	Загальні виробничі витрати, грн.	Дохід від продажу продукції, грн.	Прибуток від продажу продукції, грн.

Завдання 3. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 18

Тема. Складання операційних бюджетів

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо складання операційних бюджетів.

Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття бюджету підприємства.
2. Процес бюджетування.
3. Бюджет реалізації (продажу) продукції.
4. Бюджет виробництва продукції.
5. Інші операційні бюджети, фінансові бюджети.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі даних, наведених в табл. 18.1–18.3, розробити:

- 1) бюджет реалізації;
- 2) бюджет виробництва продукції;
- 3) бюджет робочого часу і витрат на оплату праці.

Таблиця 18.1

Дані про планові обсяги і ціну реалізації продукції

Показники	Продукція А	Продукція Б
1	2	3
Очікуваний обсяг реалізації продукції на рік, одиниць	5120	1120
Ціна одиниці, грн.	450,00	500,00

Таблиця 18.2

Дані про очікувані обсяги запасів готової продукції на плановий період

Показники	Продукція А	Продукція Б
1	2	3
Запаси готової продукції на кінець року, одиниць	112	170
Запаси готової продукції на початок року, одиниць	80	60

Таблиця 18.3

Дані про витрати праці на виготовлення одиниці продукції

Показники	Продукція А	Продукція Б
1	2	3
Витрати праці на одиницю готової продукції, люд.-год.	10	15
Основна заробітна плата робітників на 1 люд.-год., грн.	8,00	8,00

Результати розрахунків відобразити на наведеною формою в таблицях 18.4– 18.6.

Таблиця 18.4

Бюджет реалізації продукції

Види продукції	Очікуваний обсяг реалізації, одиниць	Ціна одиниці продукції, грн.	Дохід від реалізації продукції, грн.
1	2	3	4
Продукція А			
Продукція Б			
Разом			

Таблиця 18.5

Бюджет виробництва продукції

№ з/п	Показник	Продукція А	Продукція Б
1	2	3	4
1.	Плановий обсяг реалізації, одиниць		
2.	Залишки готової продукції на кінець року, одиниць		
3.	Загальна потреба у продукції, одиниць		
4.	Залишки готової продукції на початок року, одиниць		
5.	Обсяг виробництва продукції, одиниць		

Таблиця 18.6

Бюджет робочого часу і витрат на оплату праці

Показники	Вироблено продукції, одиниць	Витрати праці на одиницю продукції, люд.-год.	Разом люд.-год.	Заробітна плата на 1 люд.-год., грн.	Всього витрат на оплату праці, грн.
1	2	3	4	5	6
Продукція А					
Продукція Б					
Разом					

Завдання 2. Сформувати висновок про виконану роботу.

Практичне заняття № 19

Тема. Складання гнучких бюджетів

Мета: Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо складання гнучких бюджетів.

Обговорення теоретичних питань:

1. Статичні, змінні та гнучкі бюджети.
2. Бюджетний контроль.
3. Значення гнучкого бюджету в процесі контролю.

Завдання до виконання:

Завдання 1. На основі планових показників діяльності підприємства (табл. 19.1), скласти гнучкий бюджет доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства при різних обсягах реалізації продукції (800 одиниць; 1000 одиниць; 1200 одиниць).

Таблиця 19.1

Планові показники діяльності підприємства в розрахунку на одиницю продукції

Показники господарської діяльності	Сума, грн.
1	2
Дохід від реалізації продукції	100,00
Змінні витрати	
- виробничі (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати)	60
- операційні (адміністративні, на збут, інші операційні)	5

Примітка. Планові постійні виробничі витрати підприємства – 10 000 грн.; постійні операційні витрати – 20 000 грн.

Результати розрахунків відобразити на наведеною формою в таблиці 19.2.

Таблиця 19.2

Гнучкий бюджет доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства

Показники господарської діяльності	Сума на одиницю продукції, грн.	Обсяг реалізації продукції, одиниць		
		800	1000	1200
1	2	3	4	5
Дохід від реалізації продукції				
Змінні витрати				
- виробничі				
- операційні				
Разом змінних витрат				
Маржинальний дохід				
Постійні витрати				
- виробничі				
операційні				
Разом постійних витрат				
Операційний прибуток (збиток)				

Завдання 2. Сформулювати висновок про виконану роботу.

Список рекомендованої літератури

1. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с.
2. Верланов Ю.Ю. Управлінський облік: сучасна теорія і практика: [навчальний посібник] / Ю.Ю.Верланов, С.А. Бурлан, О.Ю. Верланов. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 340с.
3. Власова О. Є. Конспект лекцій із навчальної дисципліни «Бухгалтерський та управлінський облік» для студентів за спеціальністю 073 - Менеджмент / О. Є. Власова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 114 с.
4. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. / С.Ф.Голов. К.: «Центр учбової літератури», 2023.532с.
5. Гуцаленко Л. Управлінський облік: навчальний посібник. К:ЦНЛ. 2020. 370с.
6. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Моноїленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
7. Задорожний, З.-М. В. Управлінський облік : приклади, задачі, тести [Текст] : навч. посіб. / З.-М. В. Задорожний, І. Я. Омецінська, Л. Т. Богуцька. - 2-ге доповн. і переробл. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 211 с.
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996від 16.07.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
9. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-тє видання. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2021. 608с.
10. Лень В. С. Управлінський облік : підручник. 2-е вид., випр. Київ: Каравела, 2017. 260 с.
11. Лобода Н.О., Чабанюк О.М. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. К.: Алерта, 2022. 224с.
12. Михальська О. Л., Швець В. Г. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат: монографія; КНУ. Київ : Кондор, 2019. 224 с.

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України №318 від 31.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
15. Патрин Г.О. Управлінський облік: підручник / Г.О.Партин, А.Г.Загородній, А.І.Ясінська, Т.І. Воскресенська, Н.О. Микитюк. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 672с.
16. Податковий кодекс України № 2755- VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
18. Пашкевич М.С., Дріга О.П., Макурін А.А. Управлінський облік : навч. посіб.; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2018. 151 с.
19. Пилипів Н.І., Максимів Ю.В., П'ятничук І.Д. Управлінський облік: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Електронні дані. Івано-Франківськ, 2018. 380с.
20. Серпенінова Ю.С. Основи бухгалтерського обліку: навчальний посібник / [Бурденко І.М., Гольцова С.М., Макаренко І.О., Савченко Т.Г., Серпенінова Ю.С.]; за заг. ред. Серпенінової Ю.С. – Суми : Видавництво «Винниченко М.Д.», 2016. 266 с.
21. Управлінський облік: навчальний посібник / В.Д.Зелікман, І.М. Ізвекова, Р.Б. Соколовська та ін. Дніпро: НМетАУ, 2017. 198с.
22. Фінансовий облік: підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.
23. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік [текст]: підручн. К.: Центр учбової літератури, 2024. 792с.
24. Чернікова І.Б., Кирильєва Л.О., Шехолцова Д.Д., Кваша О.О., Коробкіна І.С. Управлінський облік в інформаційній системі підприємства. Навчальний посібник. Харків: «Видавництво «Форт», 2016. 209с.

Для нотаток

Для нотаток

Бухгалтерський і управлінський облік [Текст]: методичні вказівки до практичних занять для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 073 Менеджмент денної форми здобуття освіти / уклад. Альона Дацюк – Ковель: ВСП «КПЕФК ЛНТУ», 2025. – 36с.

ВСП «КПЕФК ЛНТУ»
45000 м. Ковель, вул. Заводська, 23
Друк – ВСП «КПЕФК ЛНТУ»

